

Centrálny koordinačný orgán
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Metodický pokyn CKO č. 1

programové obdobie 2014 – 2020

Vec: Metodický pokyn k vykonaniu ex ante hodnotení pre programové obdobie 2014 - 2020

Určené pre: riadiace orgány
subjekty zapojené do prípravy programového obdobia 2014 - 2020

Na vedomie: Certifikačný orgán
Orgán auditu
koordinátori horizontálnych priorít

Vydáva: Centrálny koordinačný orgán
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Počet príloh: 4

Dátum vydania: 23/01/2013

Dátum účinnosti: 23/01/2013

Schválil: Ing. Juraj Gmitterko
generálny riaditeľ sekcie koordinácie fondov EÚ

Obsah

Úvod	4
Príprava programového obdobia 2014 - 2020 z pohľadu monitorovania a hodnotenia	6
Obsah a zameranie ex ante hodnotenia	8
Stratégia OP	8
Merateľné ukazovatele, mechanizmy monitorovania a hodnotenia	9
Konzistentnosť finančných alokácií	12
Príspevok k stratégii Európa 2020	12
Strategické environmentálne hodnotenie	13
Proces vykonania ex ante hodnotenia	14
Načasovanie	14
Interaktívny a iteratívny proces	14
Partnerstvo a viacúrovňové riadenie	14
Nezávislosť	15
Princíp proporcionality	15
Požiadavky na hodnotiteľov	15
Metódy	15
Financovanie	15
Záverečná hodnotiacia správa a publikovanie	15
Prílohy	16
Príloha č. 1 - Rámcový obsah súťažných podmienok pre vyhlásenie verejného obstarávania na vykonanie ex ante hodnotenia	16
Príloha č. 2 - Štandardy ex ante hodnotenia	25
Príloha č. 3 - Procesy v rámci ex ante hodnotenia	27
Príloha č. 4 - Prehľad jednotlivých úloh v rámci ex ante hodnotenia	29

ÚVOD

Metodický pokyn Centrálného koordinačného orgánu (ďalej iba „CKO“) č. 1 je určený orgánom / subjektom zapojeným do prípravy programového obdobia 2014 - 2020 v podmienkach Slovenskej republiky (ďalej iba „SR“), najmä orgánom / subjektom zodpovedným za prípravu tzv. Partnerskej dohody medzi SR a Európskou komisiou (ďalej iba „EK“) a prípravu operačných programov (ďalej iba „OP“). Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 bude dokument, ktorý určí stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „ESI fondov“) efektívnym a účinným spôsobom, s cieľom dosiahnuť priority stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda SR na roky 2014 - 2020 má byť v súlade s Národným programom reforiem, relevantnými špecifickými odporúčaniami Rady EÚ, relevantnými odporúčaniami Rady EÚ prijatými podľa článku 148(4) Zmluvy o fungovaní EÚ, ako aj ďalšími právnymi dokumentmi a strategickými materiálmi, tak na úrovni EÚ, ako aj na národnej úrovni. Za prípravu Partnerskej dohody SR v zmysle uznesenia vlády SR č. 552 z 24.8.2011 zodpovedá Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR ako CKO.

Dňa 29. júna 2011 EK prijala návrh ďalšieho viacročného finančného rámca na roky 2014 - 2020, ktorý tvorí rozpočet na realizáciu cieľov Stratégie Európa 2020¹. Nadväzne EK zverejnila legislatívne návrhy pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013² (t.j. najmä návrhy nariadení upravujúcich fondy EÚ³). V súčasnosti prebiehajú k návrhom nariadení rokovania na úrovni Pracovnej skupiny Rady EÚ pre štrukturálne opatrenia (SAWP), Výboru stálych zástupcov (COREPER II) a Rady EÚ pre všeobecné záležitosti (GAC), Európskeho parlamentu a jeho výborov (najmä REGI). Z hľadiska strategického rámca budúceho programového obdobia budú existovať dva kľúčové dokumenty: Spoločný strategický rámec ako strategický dokument na úrovni EÚ (prvý návrh dokumentu je známy od marca 2012) a tzv. Partnerská dohoda, uzavretá medzi EK a členským štátom, ako jednotný národný strategický dokument, ktorý bude súbežne rozpracovávaný v OP. V zmysle plánovaného harmonogramu by nosná časť programovania na úrovni členských štátov mala prebiehať v roku 2013.

Napriek neukončenému procesu prijímania legislatívy pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013 poskytujú návrhy nariadení EK a súvisiace pracovné a pomocné dokumenty dostatočný východiskový rámec pre prípravu Partnerskej dohody a OP. V procese prípravy strategických dokumentov je však potrebné adekvátne reagovať na zmeny v návrhoch nariadení, vydané relevantné metodické dokumenty EK a pod. tak, aby všetky dokumenty vo svojej finálnej podobe zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy EÚ pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013.

Neoddeliteľnou súčasťou procesu prípravy strategických dokumentov pre politiku súdržnosti po roku 2013 je ich **ex ante hodnotenie**, t.j. hodnotenie vykonávané súbežne s procesom tvorby Partnerskej dohody a OP, ktorého závery a odporúčania sú prerokované a zapracované do týchto dokumentov. Ex ante hodnotenie sa vykoná pre každý OP⁴ pod vedením orgánu / subjektu zodpovedného za prípravu OP a vykonajú ho odborníci, funkčne nezávislí od orgánov / subjektov zodpovedných za prípravu a vykonávanie OP. Ex ante hodnotenie sa zasiela EK spolu s návrhom OP. Spracovateľ ex ante hodnotenia sa musí uistiť, že OP jasne stanovuje intervenčnú logiku a dokazuje prínos k stratégii Európa 2020. Ex ante hodnotenie by malo pomôcť nastaviť fungujúce mechanizmy monitorovania a hodnotenia OP. Jeho odporúčania by mali byť jasné, konkrétne, založené na preukázateľných

¹ Oznámenie Komisie: Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, KOM(2010) 2020 v konečnom znení, 3.3.2010

² http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm#1.1

³ EK zverejnila návrh všeobecného nariadenia, ktorý obsahuje univerzálne ustanovenia pre všetky fondy a návrhy špecifických nariadení pre každý fond samostatne (pre cieľ Investície pre rast a zamestnanosť a cieľ Európska územná spolupráca spadajúce pod Európsky fond regionálneho rozvoja sú zverejnené samostatné špecifické návrhy nariadení).

⁴ Nariadenia EK umožňujú vykonanie ex ante hodnotenia aj na úrovni Partnerskej dohody. Všetky skutočnosti, ktoré sa v tomto metodickom pokyne vzťahujú na ex ante hodnotenie OP platia (po prípadných potrebných úpravách) aj pre ex ante hodnotenie Partnerskej dohody.

zisteníach a „šité na mieru“ pre hodnotený OP. Všetky relevantné odporúčania nezávislého spracovateľa ex ante hodnotenia by mali byť tvorcom OP zohľadnené, avšak konečnú zodpovednosť za obsah OP nesie kompetenčne zodpovedný riadiaci orgán (ďalej iba „RO“).

Cieľom metodického pokynu CKO č. 1 je zjednotiť a usmerniť postup zodpovedných orgánov / subjektov pri vykonaní ex ante hodnotení strategických dokumentov pre programové obdobie 2014 - 2020 (t.j. Partnerskej dohody SR a jednotlivých OP).

Príprava na využívanie ESI fondov po roku 2013 bude náročnejšia ako tomu bolo v prípade predchádzajúcich programových období. Programovanie, strategický prístup a ich prepojenie s efektívnymi mechanizmami monitorovania a hodnotenia vrátane ex ante hodnotenia sa stali stredobodom pozornosti EK. Z tohto dôvodu je prvá časť metodického pokynu zameraná na priblíženie základných pojmov, procesov a vzájomných súvislostí vo vzťahu k príprave budúceho programového obdobia, a to najmä z pohľadu monitorovania a hodnotenia. Druhá časť metodického pokynu charakterizuje samotný odporúčaný obsah ex ante hodnotenia. Záverečná časť sa venuje náležitostiam, ktoré by mal spĺňať proces vykonania ex ante hodnotenia. V prílohách sa okrem grafov nachádzajú dve praktické pomôcky: rámcový obsah súťažných podmienok pre vyhlásenie verejného obstarávania na vykonanie ex ante hodnotenia a štandardy kvality hodnotenia.

Pri príprave metodického pokynu vychádzal CKO predovšetkým z návrhov nariadení a metodických dokumentov EK pre programové obdobie 2014 - 2020 z júna a novembra 2012 (zverejnené na webovom sídle EK venovanej hodnoteniu⁵), ako aj zo skúseností z účasti SR v pilotnom projekte EK „Stanovenie výsledkových merateľných ukazovateľov pre programové obdobie 2014 - 2020“. Ďalšie užitočné informácie a príklady dobrej praxe z oblasti vykonávania hodnotení (vrátane ex ante) možno nájsť na príslušných webových sídlach EK^{6 7}.

⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/guidance_en.cfm

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>

⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/quide/index_en.htm

⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=701&langId=en>

PRÍPRAVA PROGRAMOVÉHO OBDOBIA 2014 - 2020 Z POHLĀDU MONITOROVANIA A HODNOTENIA

Prostredníctvom politiky súdržnosti EÚ sa prerozdeľuje značný objem verejných zdrojov. Verejnosť na Slovensku ako aj v celej EÚ je oprávnená požadovať informácie na čo boli použité prostriedky štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu (ďalej iba „ŠF a KF“), do akej miery sa plnia stanovené ciele programov a pod. Odpovede na tieto otázky nie je možné poskytnúť bez fungujúcich mechanizmov monitorovania a hodnotenia, ktoré sú významným nástrojom zvyšovania transparentnosti a kumulácie poznatkov s cieľom systematického zlepšovania využívania ŠF a KF EÚ. Doterajšie skúsenosti viedli EK k predstaveniu **nového strategického prístupu pre programové obdobie 2014 - 2020, ktorého hlavnými znakmi je dôraz na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Absorpčná kapacita a implementačné procesy sa dostávajú ďalej od centra pozornosti.** Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020.

Základom prípravy programu je identifikácia problému, potreby, resp. zlyhania trhu v sociálno-ekonomickej realite. Spravidla existuje viac problémov ako verejných zdrojov vyčlenených na ich riešenie. Navyše, nie všetky potreby resp. ich rozsah sú reálne (pocitované potreby), prípadne nespádajú do sféry verejného vplyvu (individuálne potreby). Preto **je nevyhnutné pristúpiť ku koncentrácii disponibilných finančných a ľudských zdrojov na malý počet kľúčových priorít.** Proces koncentrácie zdrojov by mal byť vykonaný na základe dostupných odborných analýz, sociálneho a územného potenciálu a potrieb obyvateľov a územia. Následne je potrebné detailne analyzovať vybrané časti problematickej sociálno-ekonomickej reality a rozhodnúť, čo v nej treba zmeniť, aby sa problém odstránil, resp. zmenšil, akými aktivitami je možné dosiahnuť plánovanú zmenu a akým spôsobom je možné dosahovanie zmeny merať. Týmto spôsobom tvorca programu definuje ciele, výsledky, výstupy a merateľné ukazovatele programov.

V programovom období 2014 - 2020 budú OP tvorené z prioritných osí. Každá prioritná os sa bude skladať z jednej alebo viacerých investičných priorít definovaných v nariadeniach pre programové obdobie 2014 - 2020. Konkrétnym vyjadrením každej investičnej priority v podmienkach SR v danom OP bude tzv. špecifický cieľ, ktorý je potrebné vyjadriť jedným alebo niekoľkými vhodnými výsledkovými merateľnými ukazovateľmi. Plánovaný výsledok predstavuje želaný stav, ku ktorému by mala viesť realizácia programu prostredníctvom výstupov⁸. Spravidla súvisí s úrovňou pokroku, so zmenami v správaní jednotlivcov, skupín a inštitúcií; môže mať aj horizontálny charakter (životné prostredie, rovnosť príležitostí).

Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. **Monitorovanie**, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu.

Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv.⁹ Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania **hodnotenia dopadov**¹⁰. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Jediným cieľom hodnotenia by nikdy nemalo byť iba poskytnutie pozitívneho alebo negatívneho výroku o implementácii a riadení programu.¹¹

⁸ Výstupy predstavujú cielene zvolené priame produkty programov, ktoré majú prispievať k dosahovaniu plánovaného výsledku.

⁹ Výsledky programov by mali byť nastavené tak, aby externé faktory nikdy neprevažovali nad faktormi pod kontrolou programu. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu.

¹⁰ Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia.

Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality.

Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi OP je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Pri definovaní výstupových merateľných ukazovateľov by RO mali vždy keď je to možné vyberať zo zoznamu spoločných merateľných ukazovateľov na úrovni EÚ, nemali by sa mu však prispôsobovať. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov OP. RO je povinný pre každý výstupový merateľný ukazovateľ stanoviť kumulatívnu cieľovú hodnotu (r. 2022). Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad RO, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov). RO musí v texte OP popísať metodiku stanovenia cieľových hodnôt. Východiskové hodnoty výstupových merateľných ukazovateľov by mali byť nulové.

Výsledkové merateľné ukazovatele sú základným prvkom nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti po roku 2013. Kľúčovou úlohou je ich definovanie v rámci programovania, ich sledovanie v rámci monitorovania a ich vyhodnotenie v rámci hodnotenia dopadov. Môžu zohrávať významnú úlohu v procese výberu projektov, lebo práve ich prostredníctvom je možné posúdiť prínos projektov k dosahovaniu špecifického cieľa prioritnej osi. RO je povinný pre každý výsledkový merateľný ukazovateľ stanoviť kumulatívnu cieľovú hodnotu (r.2022) v číselnom vyjadrení alebo kvalitatívnom (presný popis cieľovej hodnoty - zvýšenie, zníženie, zlepšenie a pod.) vyjadrení. RO v OP definuje cieľovú hodnotu ako hodnotu plánovaného výsledku, ktorá predstavuje jeho kvalifikovaný odhad. Tá bude okrem realizácie programu ovplyvnená aj externými faktormi mimo dosahu programu. Určenie hodnoty celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality je však už úlohou hodnotenia dopadov¹². RO musí v texte OP popísať metodiku stanovenia cieľových hodnôt. Východiskové hodnoty výsledkových merateľných ukazovateľov nemusia byť vždy nulové. Predstavujú hodnotu výsledkového merateľného ukazovateľa na začiatku programového obdobia pred realizáciou projektov. V niektorých prípadoch je možné východiskovú hodnotu získať zo štatistických údajov, prípadne z agregovaného výpočtu. V prípadoch, keď potrebné informácie nie sú dostupné, je nevyhnutné údaje získať napríklad formou štúdií alebo prieskumov. ESF zohľadňuje iné faktory a v procese ex ante hodnotenia je potrebné zo strany hodnotiteľov brať do úvahy rozdielne prístupy pri programoch v rámci EFRR¹³ a programoch v rámci ESF¹⁴ napr. pri tvorbe ukazovateľov, stanovovaní počiatkových a cieľových hodnôt, a pod.

Vyššie uvedené procesy a súvislosti sú schematicky zobrazené v **Prilohe č. 3**.

¹¹ Posúdenie implementačných a riadiacich mechanizmov programu môže byť aj úlohou nezávislého hodnotenia. V programovom období 2007-2013 veľká väčšina vykonaných hodnotení mala takýto charakter. Po roku 2013 by však vykonávanie takéhoto typu hodnotení malo ustúpiť do úzadia a malo by byť nahradené efektívnym monitorovaním a internými analýzami riadiacich orgánov, ak je to potrebné. V budúcnosti by dôraz mal byť na vykonávaní hodnotení dopadov so zameraním na zlepšovanie kvality obyvateľov najmä zo sociálneho, ekonomického a environmentálneho hľadiska.

¹² Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Vnímanie dopadov v programovom období 2014 – 2020 je odlišné od programového obdobia 2007 - 2013

¹³ http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/guidance_en.cfm

¹⁴ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>

OBSAH A ZAMERANIE EX ANTE HODNOTENIA

Cieľom ex ante hodnotenia je v súlade s článkom 48 návrhu všeobecného nariadenia zlepšiť kvalitu prípravy a vykonávania strategických dokumentov, ako aj zhodnotiť ich účinnosť a vplyv. Úlohou spracovateľa ex ante hodnotenia je posúdiť nasledovné rámcové oblasti:

- stratégia OP,
- merateľné ukazovatele, systém monitorovania a hodnotenia,
- konzistencia finančných alokácií,
- príspevok k stratégii Európa 2020,
- strategické environmentálne hodnotenie.

Prehľad jednotlivých úloh v rámci procesu ex ante hodnotenia je schematicky zobrazený v **Prílohe č. 4**.

STRATÉGIA OP

Špecifické ciele OP majú zodpovedať identifikovaným výzvam, problémom a potrebám vo vzťahu k stratégii Európa 2020.

Pri hodnotení **konzistentnosti** spracovateľ ex ante hodnotenia (ďalej aj „hodnotiteľ“) posúdi, či:

- výzvy, problémy a potreby na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni identifikované v OP zodpovedajú cieľom stratégie Európa 2020, Národného programu reforiem SR a špecifickým odporúčaniam Rady EÚ pre SR;

Hodnotí sa na základe štúdia relevantných legislatívnych a strategických dokumentov EÚ a SR (Stratégia Európa 2020, Národný program reforiem, Európsky semester, špecifické odporúčania Rady EÚ pre SR, Partnerská dohoda SR - analýza disparít a rozvojových potrieb, Spoločný strategický rámec EÚ) ako aj vykonaných hodnotení a sektorálnych analýz. Je potrebné zhodnotiť prioritizáciu identifikovaných výziev, problémov a potrieb v OP a v prípade potreby navrhnúť úpravy. Pri regionálnom OP je nevyhnutné vziať do úvahy regionálny kontext, t.j. rozdielne potreby a potenciál jednotlivých regiónov. Je možné vychádzať z regionálnej analýzy a regionálnych strategických dokumentov. V niektorých prípadoch (najmä pri územných oblastiach postihnutých chudobou a sociálnym vylúčením, ktoré sú podporované z EFRR) je potrebné analyzovať aj subregionálne oblasti a posúdiť, či najdôležitejšie výzvy mestských, vidieckych a rybárskych oblastí, ako aj oblastí so špecifickými územnými vlastnosťami boli dostatočne analyzované a zohľadnené v stratégii OP.

- zvolené investičné priority a príslušné špecifické ciele OP dôsledne reflektujú identifikované výzvy, problémy a potreby.

Hodnotí sa, či kľúčové výzvy, problémy a potreby majú primeranú váhu v rámci OP. V prípade, ak koncentrácia disponibilných zdrojov viedla k vynechaniu kľúčových problémov, hodnotiteľ dôsledne posúdi zdôvodnenie a dopady takéhoto kroku. Hodnotiteľ posúdi zdôvodnenie výberu a nastavenie špecifických cieľov OP v nadväznosti na analytické východiská OP. V prípade potreby navrhne doplnenie analytických údajov. Špecifické ciele OP by mali byť rozpracované natoľko podrobne, aby bolo zrejmé ako prispievajú k cieľom stratégie Európa 2020 a ako reflektujú identifikované výzvy, problémy a potreby.

Stratégia OP predstavuje komplexný text, ktorý musí byť logicky a konzistentne spracovaný. Pri hodnotení **koherencie** spracovateľ ex ante hodnotenia posúdi:

- vnútornú koherenciu OP;

Hodnotí sa logická nadväznosť špecifických cieľov a prioritných osí naprieč celým programom. Hodnotiteľ verifikuje plánovanú komplementaritu a očakávané synergie, poukáže na duplicitné prvky v rámci OP, prípadne poukáže na možné lepšie nastavenie vzťahov medzi prioritnými osami OP. Špeciálnu pozornosť hodnotiteľ venuje nastaveniu mechanizmov koordinácie a synergie pre integrované územné investície a iné integrované stratégie, najmä v prípade viacfondových OP.

- vzťah OP k ostatným relevantným podporným nástrojom a programom.

Hodnotí sa prínos OP k stratégiám iných programov a politík najmä Stratégie inteligentnej špecializácie, Stratégie EÚ pre inklúziu Rómov, Horizont 2020, makroregionálne stratégie (Dunajská stratégia) a pod. Zároveň sa hodnotí, či OP počíta s vplyvom iných programov a politík na dosahovanie výsledkov OP, t.j. ako je OP definovaný v širšom kontexte verejných politík SR v rokoch 2014 - 2020. Popri posúdení vplyvov ostatných programov a politík na OP, je potrebné aj zhodnotenie jasného zadefinovania deliacich línií v prípade, ak niektoré aktivity v rámci OP nadväzujú alebo sú príbuzné s aktivitami v rámci iných OP.

Pri hodnotení **prepojenia medzi plánovanými aktivitami, výstupmi a výsledkami** spracovateľ ex ante hodnotenia posúdi kvalitu intervenčnej logiky OP ako celku a zároveň každej priority osi.

Každá intervencia by mala byť založená na dôslednom definovaní a analýze problému a stanovení zmeny, ktorú je potrebné dosiahnuť, aby sa problém odstránil, resp. zmenšil. Túto zmenu (t.j. očakávaný výsledok) musí byť možné dosiahnuť cez výstupy OP (t.j. projekty). Znázornenie intervenčnej logiky pre OP a všetky jeho časti je dobrou praxou, ktorá pomáha pochopiť prepojenia medzi aktivitami, výstupmi a výsledkami. Vytvára sa tak spoločný pohľad na stratégiu OP, čo predchádza neskorším rozdielnym interpretáciám. Pri hodnotení intervenčnej logiky sa hodnotiteľ zameria na to, či jej východiská vychádzajú z reálnych dôkazov, údajov a skúseností, t.j. či zvolené aktivity a výstupy skutočne povedú k definovanému výsledku a vyriešia identifikovaný problém. Oproti súčasnému obdobiu, po roku 2013 by mal OP obsahovať detailnejší a presnejší popis očakávaných aktivít ako aj charakteristiku procesu ako prispievajú k výsledku (vrátane národných a veľkých projektov). Pri hodnotení popisu plánovaných aktivít a výstupov je možné okrem štúdia vykonaných hodnotení, literatúry zameranej na merateľné ukazovatele, vychádzať aj z indikatívneho zoznamu kľúčových aktivít pomenovaných v Spoločnom strategickom rámci EÚ. Hodnotí sa aj dostatočnosť analýzy externých faktorov (predpoklady a riziká) a miera ich vplyvu na dosahovanie výsledku. V prípade, že OP obsahuje integrované územné nástroje, hodnotiteľ posúdi, či sú vhodné na dosiahnutie stanoveného výsledku (napr. mestské oblasti, vidiecke oblasti, oblasti s výskytom koncentrovanej chudoby, marginalizovaných rómskych komunít a pod.). V prípade identifikovania nedostatkov v intervenčnej logike, hodnotiteľ navrhne vhodnejšie výstupy, úpravu výsledku, prípadne aj prepracovanie celej intervenčnej logiky, ak je to nevyhnutné. Hodnotiteľ posúdi aj vhodnosť formy podpory, t.j. stanovenie, či jednotlivé aktivity budú financované prostredníctvom návratnej alebo nenávratnej pomoci, nástrojov finančného inžinierstva a pod. Hodnotenie vychádza z analýzy typu jednotlivých prijímateľov a charakteru aktivít.

Pri hodnotení **horizontálnych zásad** spracovateľ ex ante hodnotenia posúdi adekvátnosť plánovaných opatrení na presadzovanie rovnosti príležitostí, na predchádzanie diskriminácii a plánovaných opatrení na presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja.

Uvedené 3 horizontálne zásady sú rámcovo popísané v článkoch 7, 8 a 87(3) návrhu všeobecného nariadenia. Hodnotiteľ by mal posúdiť, do akej miery boli horizontálne zásady vzaté do úvahy pri príprave OP (vrátane účasti sociálno-ekonomických partnerov na procese prípravy), a ako sa predpokladá ich integrácia do procesov implementácie, monitorovania a hodnotenia. Fáza prípravy OP je kľúčová pre presadzovanie horizontálnych zásad, ktoré by, okrem priamej podpory špecifických aktivít tam, kde je to relevantné, mali byť zakomponované do procesov, aktivít, výstupov a výsledkov (tzv. mainstreaming). Minimálnym štandardom je, aby realizácia OP žiadnym spôsobom nepodporovala a neprehľbovala diskrimináciu na základe príslušnosti k pohlaviu, rase, etnickej skupine, náboženstvu, viere, či znevýhodnenej skupine. V prípadoch, kde je možné predpokladať špecifické aktivity, hodnotiteľ posúdi mieru ich priameho vplyvu na dosahovanie cieľov v rámci tejto horizontálnej zásady. Návrhy všetkých OP v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť musia obsahovať stanovisko národného orgánu zodpovedného za rovnosť príležitostí. Hodnotiteľ by mal posúdiť proces vedúci k vydaniu tohto stanoviska. Pri uplatňovaní opatrení na podporu trvalo udržateľného rozvoja hodnotiteľ posúdi mieru vplyvu ochrany životného prostredia, efektívnosti zdrojov, zmiernenia zmien klímy a prispôsobovania sa im, odolnosti voči prírodným katastrofám a ich predchádzaniu.

MERATEĽNÉ UKAZOVATELE, MECHANIZMY MONITOROVANIA A HODNOTENIA

V nadväznosti na posilnenie orientácie na výsledky politiky súdržnosti EÚ sa definovanie merateľných ukazovateľov a vytvorenie fungujúcich mechanizmov monitorovania a hodnotenia stáva omnoho náročnejšou a významnejšou úlohou v rámci tvorby OP. Význam jednotlivých ukazovateľov musí byť kriticky zhodnotený

v rámci intervenčnej logiky, aby sa dosiahlo, že program je na správnej ceste k dosahovaniu zadaných cieľov. Politika súdržnosti EÚ musí vychádzať z dobre nastavenej sústavy ukazovateľov s väčším zameraním na výsledky.

Pri hodnotení **relevancie a jasnosti navrhnutých merateľných ukazovateľov** hodnotiteľ posúdi, či:

- merateľné ukazovatele reflektujú plánované aktivity, projektov a ciele prioritných osí;

Hodnotí sa, či výsledkové merateľné ukazovatele poskytujú informácie o pokroku smerom k zmene, ktorú má OP spôsobiť. Každá prioritná os by mala obsahovať aspoň jeden merateľný ukazovateľ výsledku v nadväznosti na príslušný špecifický cieľ. Relevantnosť výsledkového merateľného ukazovateľa znamená, že jeho hodnota v maximálnej novej miere zodpovedá aktivitám a výstupom realizovanými v rámci prioritnej osi, bez ohľadu na externé vplyvy. Výsledkové ukazovatele by sa mali zamerať na najdôležitejšiu podstatu plánovanej zmeny. Plánovaná zmena môže byť krátkodobá alebo dlhodobá v závislosti od podporovaných aktivít, intervenčnej logiky a zvolenej formy financovania. Napríklad, cieľom podpory inovácií z EFRR aj podpory neaktívnych osôb z ESF je podpora zamestnanosti. Avšak pri EFRR programe sa výsledok dostaví v dlhodobom horizonte, niekedy až na konci trvania programu, zatiaľ čo pri ESF programe ešte počas trvania programu. V EFRR a KF programoch sa výsledkové merateľné ukazovatele môžu zamerať na meranie pokroku prostredníctvom postupných krokov smerujúcich k cieľu, ako je zvýšenie podielu inovatívnych malých a stredných podnikov spolupracujúcich s ostatnými v danom odvetví alebo počet regionálnych patentov zaregistrovaných na Európskom patentovom úrade. Pre ESF programy sú spoločné výsledkové merateľné ukazovatele zamerané na bezprostredné výsledky (hneď po poskytnutí pomoci) a na dlhodobšie výsledky (6 mesiacov po ukončení pomoci). V prípade EFRR a KF by výsledkové merateľné ukazovatele mali vyjadrovať zmenu situácie, ktorú má OP spôsobiť. Preto by sa nemali obmedziť len na podporované subjekty, ale mali by vyjadrovať zmenu stavu všetkých subjektov pôsobiacich v danej oblasti resp. sektore. Pokiaľ ide o ESF, výsledkové merateľné ukazovatele majú za cieľ zachytiť vplyv na podporené osoby a subjekty. Globálnejšie vplyvy by mali byť posúdené prostredníctvom hodnotení. EK odporúča obmedziť počet výsledkových merateľných ukazovateľov a zamerať ich na hlavné ciele programu. V prípade EFRR a KF sa odporúča pokúsiť sa pre každý špecifický cieľ definovať len jeden výsledkový merateľný ukazovateľ. Pri výstupových merateľných ukazovateľoch, ktoré merajú, čo sa priamo vyrába (resp. dodáva) prostredníctvom realizácie projektov, by mal hodnotiteľ posúdiť, či sú relevantné pre plánované aktivity a projekty, a či prispievajú k dosiahnutiu výsledku (zmeny). Merateľné ukazovatele výstupu typu "Počet projektov" často používané v súčasnom programovom období boli vypustené zo zoznamu spoločných merateľných ukazovateľov EFRR. Hodnotiteľ by mal overiť, že tento druh ukazovateľov sa nenachádza v OP. Spoločné merateľné ukazovatele obsahujú výstupové a v prípade ESF tiež výsledkové merateľné ukazovatele. Ich použitie v OP je povinné a sú prílohou nariadení k jednotlivým fondom. V prípade EFRR hodnotiteľ overí, že spoločné merateľné ukazovatele sa používajú vždy, keď je to možné z hľadiska obsahu OP. Pri ESF sa budú sledovať všetky spoločné výstupové a výsledkové merateľné ukazovatele v rámci všetkých investičných priorit. Hodnotiteľ preto v tomto prípade posúdi iba navrhované špecifické merateľné ukazovatele a v prípade potreby navrhne doplnenie či úpravu.

- merateľné ukazovatele sú jasne zadefinované a majú jednoznačné názvy a definície, ktoré je možné bez problémov pochopiť a jednotne interpretovať.

Východiskové a cieľové hodnoty, ako aj definície a názvy merateľných ukazovateľov OP musia byť zverejnené a verejne dostupné.. Názvy a definície spoločných merateľných ukazovateľov sú dané v ich zozname, ktorý je prílohou nariadení pre jednotlivé fondy. Hodnotiteľ by mal zhodnotiť názvy a definície špecifických merateľných ukazovateľov, z ktorých je zrejme, či zmena hodnoty v určitom smere je priaznivá alebo nepriaznivá. EK odporúča, aby hodnotiteľ posúdil robustnosť zvolených špecifických výsledkových merateľných ukazovateľov vo vzťahu k ich štatistickej validácii, t.j. do akej miery môže byť hodnota ovplyvnená extrémnymi hodnotami. V prípade, keď sa hodnoty ukazovateľov získavajú pomocou prieskumov či štúdií, reprezentatívnosť vzoriek by mala byť štatisticky overená. Hodnotitelia by mali navrhnúť, akým spôsobom získať východiskové hodnoty a stanoviť cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov. Hodnotiteľ by mal tiež skontrolovať, či sú zdroje dát pre sledovanie merateľných ukazovateľov identifikované a overiť, či sú tieto informácie sledované (príp. ako často, s akou frekvenciou) a verejne dostupné.

Pri hodnotení **kvantifikovaných východiskových a cieľových hodnôt** hodnotiteľ posúdi, či:

- kvantifikované východiskové hodnoty výsledkových merateľných ukazovateľov sú založené na hodnoverných a najaktuálnejších dátach;

V niektorých prípadoch potrebné dáta nebudú dostupné a bude potrebné ich získať odborným výpočtom alebo pomocou prieskumov, či štúdií. Hodnotiteľ môže byť požiadaný, aby navrhol zdroje údajov a metódy pre získanie východiskových hodnôt, alebo aby priamo vo vlastnej réžii vykonal potrebný výskum.

- kvantifikované cieľové hodnoty merateľných ukazovateľov sú realistické vzhľadom na plánovaný rozsah podpory;

Hodnotiteľ posúdi navrhnutú cieľovú hodnotu v kontexte plánovanej formy podpory, typu a počtu plánovaných projektov a výšky finančnej alokácie. Do úvahy sa tiež berú skúsenosti z minulosti, relevantné ekonomické ukazovatele, štatistické dáta, cenníky a pod. V prípade výsledkových merateľných ukazovateľov s kvalitatívne stanovenou cieľovou hodnotou (netýka sa ESF) sa posúdi zdôvodnenie a možnosť definovania kvantifikovanej hodnoty, napr. analogickým použitím metodiky pre určenie východiskovej hodnoty. Ak nie je možné definovať jednoznačnú kvantifikovanú cieľovú hodnotu, hodnotiteľ sa pokúsi navrhnúť jej približný rozsah (rozptyl). V prípade výstupových merateľných ukazovateľov sa hodnotí, či stanovenie cieľových hodnôt vychádza z jednotkových cien podobných projektov, národných noriem, cenníkov alebo príslušnej analýzy. Ak sú hodnoty stanovené na základe kvalifikovaných odhadov, hodnotiteľ posúdi metodiku a podklady pre odhady a v prípade potreby navrhne harmonogram revízie cieľových hodnôt po spustení reálnej implementácie. Ciele výstupových merateľných ukazovateľov sú stanovené kumulatívne.

Pri hodnotení **vhodnosti míľnikov**¹⁵ spracovateľ ex ante hodnotenia posúdi, či merateľné ukazovatele vybrané RO medzi míľniky do výkonnostného rámca OP sú vhodné. V prípade nedostatkov hodnotiteľ navrhne úpravu hodnôt, či výber iných míľnikov.

Hodnotí sa, či míľniky zachytávajú podstatné informácie o pokroku implementácie prioritnej osi a či sú ich hodnoty dosiahnuteľné v stanovených obdobiach. Vychádza pri tom predovšetkým z charakteru jednotlivých prioritných osí a zo skúsenosti implementácie programového obdobia 2007-2013. Pri analýze kvantifikovaných cieľových hodnôt sa postupuje obdobne ako pri výstupových merateľných ukazovateľoch (vid'. vyššie). Riziko nedostupnosti údajov pre včasné a spoľahlivé sledovanie hodnôt míľnikov je potrebné obmedziť na minimum (vid'. nižšie). Výsledkové merateľné ukazovatele (najmä tie s kvalitatívne stanovenými hodnotami) by spravidla nemali byť zaradené medzi míľniky 2014 – 2020.

Politika súdržnosti EÚ orientovaná na výsledky kladie výrazne vyššie nároky na kapacity zberu a vyhodnocovania dát a mechanizmy monitorovania a hodnotenia. V prípade vážnych nedostatkov v kvalite a spoľahlivosti monitorovacieho systému a údajov o spoločných a špecifických merateľných ukazovateľoch OP môže EK iniciovať pozastavenie platieb (článok 134(1d) návrhu všeobecného nariadenia). Pri hodnotení **administratívnych kapacít, procedúr zberu dát a hodnotenia** spracovateľ ex ante hodnotenia posúdi vhodnosť, kvalitu a spoľahlivosť mechanizmov a systémov pre monitorovanie a zber dát potrebných pre vykonávanie hodnotení, ako aj adekvátnosť ľudských a administratívnych kapacít zodpovedných za riadenie OP.

Hodnotiteľ vychádza z predchádzajúcich a súčasných skúseností, nedostatkov a komplikácií, ktoré sťažujú riadenie, monitorovanie a hodnotenie OP, aby navrhol preventívne opatrenia na zabránenie takýmto skutočnostiam (napr. vzdelávanie a stabilizácia ľudských kapacít, zlepšenie úrovne IKT vybavenia a databáz). Analýza by sa nemala týkať len RO OP ale aj ďalších subjektov ako platobnej jednotky, sprostredkovateľských orgánov a pod. Monitorovacie systémy musia byť nastavené tak, aby dokázali agregovať spoľahlivé údaje včas a vo vhodnej forme (podľa termínov výročných správ, vyhodnocovania výkonnostného rámca a pod.) a reagovať flexibilne na prípadné zmenené potreby monitorovania (na základe požiadavky EK, verejnosti a pod.). Hodnotia sa zdroje informácií, spôsob a frekvencia ich získavania (projekty, zmluvný záväzok poskytovať informácie, reprezentatívne prieskumy, verejné databázy a pod.), pričom sa berú do úvahy vzájomné vzťahy medzi merateľnými ukazovateľmi a termíny vykazovania ich čiastkových a cieľových hodnôt. EK odporúča v maximálnej miere využívať existujúce verejné databázy a štatistické úrady s cieľom minimalizovať administratívne zaťaženie

¹⁵ Míľniky sú čiastkové hodnoty dosahovania špecifických cieľov prioritných osí, ktoré vyjadrujú plánovaný pokrok smerom k cieľovým hodnotám na konci obdobia. Míľniky sa vyberú z finančných, výstupových a prípadne aj výsledkových merateľných ukazovateľov OP.

žiadateľov a prijímateľov. Hodnotiteľ posúdi procedúry na zabezpečenie verifikácie kvality údajov. Každá osoba pracujúca s monitorovacím systémom a merateľnými ukazovateľmi by napríklad mala poznať ich presnú definíciu, zdroje údajov a spôsob sledovania. Vypracovanie prehľadného užívateľského manuálu pre prácu s monitorovacím systémom a merateľnými ukazovateľmi je dobrou praxou, ktorá umožňuje eliminovať chyby pri zadávaní údajov (najmä v prípade fluktuácie zamestnancov). Kvalita zadávaných dát by však zároveň mala byť overovaná automatickými aj náhodnými kontrolami. Hodnotiteľ by mal v spolupráci s RO a CKO identifikovať príčiny súčasných problémov s vykazovaním údajov a navrhnúť spôsoby ako im v budúcom období predísť. Hodnotiteľ by zároveň mal asistovať RO pri zostavení zoznamu hlavných hodnotení OP, ktoré sa vykonávajú o niekoľko rokov neskôr (procesy, zameranie, termín vykonania, metódy, potrebné údaje a pod.), a to vrátane hodnotenia dopadov, ktoré v zmysle článku 49 návrhu všeobecného nariadenia musí byť vykonané minimálne raz počas trvania OP.

Táto úloha je zvlášť náročná, lebo vyžaduje analýzu hypotetických údajov a prácu s mnohými predpokladmi. Takisto ak sú niektoré ciele OP zamerané na zmenu správania skupín, či inštitúcií a pod., t.j. ciele, ktorých výsledky sa prejavujú v dlhodobom horizonte, je nevyhnutné vopred vypracovať fungujúci rámec pre hodnotenie. Bez neho by v takýchto prípadoch intervenčná logika OP nebola úplná, keďže údaje pre efektívne sledovanie a vyhodnotenie výsledkov OP nie sú k dispozícii v monitorovacom systéme. CKO odporúča, aby ex ante hodnotitelia navrhli plány hodnotení pre jednotlivé OP na programové obdobie 2014 - 2020, ktoré budú dopracované a dopĺňané orgánmi zodpovednými za prípravu OP podľa potreby. Zároveň je potrebné nastavenie databázových zdrojov, ktoré budú podkladom pre budúce hodnotenia. V prípade plánovaných hodnotení metódou „counterfactual“¹⁶ bude potrebné už pri príprave OP získať údaje o kontrolných skupinách a vytvoriť rámec na ich sledovanie pre účely budúceho hodnotenia dopadov.

KONZISTENTNOSŤ FINANČNÝCH ALOKÁCIÍ

Spracovateľ ex ante hodnotenia by mal posúdiť, či sa finančné alokácie sústredia na najdôležitejšie špecifické ciele OP v nadväznosti na identifikované výzvy, problémy a potreby a zvolené tematické ciele.

Vo finančnom pláne OP je pre každú prioritnú os potrebné stanoviť výšku celkových finančných prostriedkov. Okrem toho musí OP obsahovať orientačné rozdelenie finančných zdrojov na úrovni kategórií intervencií, ktoré sú v prípade ESF zhodné s investičnými prioritami. Hodnotiteľ by mal vziať do úvahy rozsah každého špecifického cieľa, formu podpory a skutočnosť, či v danej oblasti pôsobia aj ďalšie verejné politiky a podporné nástroje, či programy. Finančné alokácie musia zodpovedať rozsahu zmeny, ktorú má OP spôsobiť. V prípade poskytovania nenávratnej pomoci sú nároky na finančné alokácie najväčšie v porovnaní s nástrojmi finančného inžinierstva alebo schémami štátnej pomoci. Do úvahy takisto treba vziať štruktúru jednotlivých zdrojov financovania – v niektorých prípadoch (napr. projekty generujúce čistý príjem) môže byť vhodné vopred obmedziť výšku verejného príspevku a zvýšiť spolufinancovanie prijímateľa. Pri posudzovaní primeranosti finančných alokácií niekedy môžu pomôcť aj hodnoty merateľných ukazovateľov. V prípade viacfondovej podpory by mal hodnotiteľ posúdiť, či sú fondy vhodné a dostatočné, aby prispeli k integrovanému prístupu pre trvalo udržateľný mestský rozvoj, pre územia so špecifickými potrebami najviac postihnuté chudobou a sociálnym vylúčením (so zreteľom na marginalizované rómske komunity), alebo iné integrované územné investície.

PRÍSPEVOK K STRATÉGIÍ EURÓPA 2020

Hodnotiteľ by mal vyhodnotiť príspevok programu k stratégii Európa 2020 s ohľadom na vybrané tematické ciele a investičné priority a s prihliadnutím na národné a regionálne potreby (viď. aj časť Stratégia OP vyššie).

Okrem overenia súladu programu so stratégiou Európa 2020, intervenčnej logiky a výsledkov, by hodnotiteľ mal posúdiť, do akej miery OP pravdepodobne príspeje k cieľom stratégie Európa 2020. Tento príspevok môže byť významný, napríklad v prípade investícií do energetickej efektívnosti, vodnom a odpadovom hospodárstve alebo pri sociálnom začleňovaní. V iných prípadoch môže byť ťažké zachytiť tento príspevok kvôli malému príspevku OP v porovnaní s vlastnými národnými aktivitami (napr. v prípade podpory inovácií v konkurenčnej oblasti, podpory zamestnanosti, aktívnych politík trhu práce). S ohľadom na národný kontext a veľkosť OP hodnotiteľ zhodnotí prepojenia intervenčnej logiky OP (plánované výsledky a ciele) na ciele stratégie Európa 2020.

¹⁶ „counterfactual impact evaluation“ – v súčasnej dobe toto pojmoslovie nemá ustálenú slovenskú podobu, z tohto dôvodu je používaný anglický pojem. Jedná sa o experimentálne resp. kvázi-experimentálne metódy hodnotenia, ktoré skúmajú reálne dopady prostredníctvom porovňovania podporených a nepodporených vzoriek. Viac informácií nájdete na webovom sídle EK: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/sourcebooks/method_techniques/counterfactual_impact_evaluation/index_en.htm

STRATEGICKÉ ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE

Strategické environmentálne hodnotenie (ďalej len „SEA“) v zmysle smernice 2001/42/ES vyžaduje, aby členské štáty posúdili vplyvy určitých plánov a programov na životné prostredie a odporúčania zakomponovali ešte pred ich schválením.

Programy spolufinancované EÚ spadajú do pôsobnosti smernice SEA (článok 2). V zásade (infraštruktúrne) programy spolufinancované z EFRR a KF vždy vyžadujú SEA, zatiaľ čo SEA spravidla nie je nutná pre programy ESF a programy cieľa Európska územná spolupráca. V prípade viacfondových OP však toto pravidlo nebude možné uplatňovať jednoznačne, a preto v zásade každý OP by mal posúdiť splnenie požiadaviek SEA (SEA screening). Cieľom procesu SEA je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia v rámci celej EÚ a integrovať environmentálne aspekty do prípravy všetkých strategických plánov tak, aby sa riadili princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Z tohto dôvodu je zo strany RO nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť vykonaniu procesu SEA najmä pri OP s významným vplyvom na životné prostredie, t.j. v oblasti dopravy a telekomunikácií, životného prostredia, energetiky, vodného a odpadového hospodárstva, priemyselnej a poľnohospodárskej výroby, výskumu a vývoja, cestovného ruchu a územného plánovania. SEA sa vzťahuje aj na národné a veľké projekty. Skúsenosti z programového obdobia 2007-2013 potvrdzujú, že EK neakceptuje obchádzanie resp. len formálne plnenie požiadaviek smernice SEA. Ex ante hodnotenie môže zahŕňať, tam kde je to vhodné, požiadavku na vykonanie SEA. SEA musí byť vykonaná počas prípravy OP a spolu s OP predložená na schválenie EK. Pri predkladaní OP na schválenie musia byť odporúčania z procesu SEA zakomponované v OP. Z tohto dôvodu CKO odporúča, aby SEA bolo súčasťou procesu ex ante hodnotenia OP. Od takéhoto prístupu možno očakávať posilnenie koordinácie a lepšie zapracovanie environmentálnych aspektov do prípravy OP. Bez ohľadu na to, či SEA je alebo nie je súčasťou ex ante hodnotenia, orgány zodpovedné za prípravu OP sú povinné EK predložiť netechnické zhrnutie informácií zo záverečnej správy SEA (článok 1(j) smernice SEA), popis monitorovacích opatrení (články 9 (1c) a 10 smernice SEA), informáciu o konzultáciách s verejnosťou a príslušnými orgánmi životného prostredia (článok 6 smernice SEA) a zhrnutie ako boli environmentálne aspekty a názory subjektov zohľadnené v programe. V prípade nejasností môže EK požiadať členský štát o poskytnutie akýchkoľvek vysvetľujúcich informácií súvisiacich s procesom SEA. Informácie o konkrétnych požiadavkách a procese vykonania SEA sú k dispozícii v prílohe č. 1 metodického dokumentu EK k vykonaniu ex ante hodnotenia pre programové obdobie 2014 - 2020 z júna 2012 a najmä na webovom sídle EK <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm> (viď. predovšetkým metodický dokument „Implementation of Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment“ a zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

PROCES VYKONANIA EX ANTE HODNOTENIA

Táto časť metodického pokynu je určená zodpovedným orgánom / subjektom zapojeným do prípravy programového obdobia 2014 - 2020, ako pomôcka pri plánovaní a samotnom riadení ex ante hodnotenia.

NAČASOVANIE

Cieľom správneho načasovania je, aby celý proces ex ante hodnotenia a nastavenie, prerokovanie a schválenie OP boli ukončené tak, aby realizácia OP mohla prebiehať od začiatku roku 2014.

Ex ante hodnotenie má významnú úlohu na jednej strane pri správnom nastavení OP, pretože bude sprevádzať celý proces a postupne hodnotiť všetky jeho fázy, na strane druhej, v tom istom čase je schopné posúvať zistenia do návrhu Partnerskej dohody. Jedným zo záverov ex ante hodnotenia bude dobre nastavený monitorovací a hodnotiaci systém. Vzhľadom k času, ktorý je potrebný pre výber externých hodnotiteľov, sa odporúča zverejniť výzvy na predkladanie ponúk čo najskôr, aby vybraní hodnotitelia mohli čím skôr komunikovať s orgánmi zodpovednými za návrhy OP. Paralelne s procesom ex ante hodnotenia a nastavovania OP je potrebné vypracovať návrh Partnerskej dohody, ktorý bude obsahovať zhrnutie analýz ex ante hodnotení OP s tým, že vybrané tematické ciele a orientačné alokácie finančných prostriedkov musia byť v súlade so stratégiou Európa 2020 (článok 14). Zároveň musí Partnerská dohoda obsahovať aj zhrnutie hlavných očakávaných výsledkov pre jednotlivé tematické ciele (článok 14 (a)(iii)).

Hodnotenie ex ante v prípade vhodnosti zahŕňa požiadavky aj na vykonanie SEA, ktoré môže vykonať ten istý hodnotiteľ ako ex ante hodnotenie, alebo sa práca zadá ďalšiemu hodnotiteľovi, čo musí byť zohľadnené aj v zadávacích podmienkach (buď sa vypracujú jedny zadávacie podmienky, ktoré budú rozdelené na ex ante hodnotenie a SEA, alebo sa vypracujú zadávacie podmienky samostatne). V oboch prípadoch by malo byť podrobne popísané ako a kedy bude SEA integrovaná do ex ante hodnotenia, ktoré by malo zahrnúť do správy závery SEA a začleniť SEA do návrhu programu.

INTERAKTÍVNY A ITERATÍVNY PROCES

Je dôležité, aby ex ante hodnotitelia a orgán / subjekt zodpovedný za prípravu OP spolupracovali vo veľmi úzkom vzťahu a aby bol celý proces na seba nadväzujúci s možnosťou zasiahnuť do ktorejkoľvek časti prípravy OP. Zároveň je potrebné aby ex ante hodnotitelia OP spolupracovali s ex ante hodnotiteľom Partnerskej dohody.

Spolupráca by mala prebiehať postupne v niekoľkých fázach, v závislosti na tom, ktoré prvky programu sú k dispozícii. Iteratívny proces v praxi by mohol vyzeráť takto: programoví manažéri navrhnu časť OP, ktorú následne dajú zhodnotiť ex ante hodnotiteľovi, ktorý im poskytne spätnú väzbu, zatiaľ čo oni pracujú na návrhu nasledujúcej časti OP. Interaktívny proces zase umožňuje vrátiť sa kedykoľvek v priebehu nastavovania OP k predchádzajúcim fázam a znovu ich prehodnotiť a prepracovať. Aby mohol proces na seba plynule nadväzovať, je potrebné načasovanie jasne navrhnuť už v zadávacích podmienkach. Je potrebné aby interakcia medzi orgánom / subjektom zodpovedným za prípravu OP a externým hodnotiteľom bola koordinovaná. Zriadenie riadiaceho výboru umožňuje dialóg s členmi partnerstva vo fáze návrhu OP. Prínosom môže byť aj zapojenie jedného alebo viacerých externých odborníkov na hodnotenie do činnosti riadiaceho výboru.

PARTNERSTVO A VIACÚROVŇOVÉ RIADENIE

Návrh všeobecného nariadenia zdôrazňuje potrebu posilniť partnerstvo a viacúrovňové riadenie zapojených partnerov prierezovo celým programovým cyklom – príprava, implementácia, monitorovanie a hodnotenie.

Partnerstvo by malo zahŕňať kompetentné regionálne, miestne a ďalšie orgány verejnej správy, taktiež ekonomických a sociálnych partnerov, inštitúcie zastupujúce občiansku spoločnosť, vrátane ochrany životného prostredia, mimovládne organizácie a subjekty zaoberajúce sa presadzovaním rovnosti a nediskriminácie (článok 5 návrhu všeobecného nariadenia). Zapojenie partnerov prierezovo celým programovým cyklom by malo prispieť k väčšej legitimité rozhodovacieho procesu, rozšíreniu rozsahu odborných znalostí, čím sa zabezpečí väčší kolektívny záväzok, ako aj lepšie porozumenie a šírenie výsledkov. Hodnotitelia by mali preveriť, či všetky zainteresované strany sú plne začlenené do prípravy OP a zhodnotiť ich kvalitu a rozsah, aby mohli byť začlenené do všetkých etáp implementácie programu vrátane jeho monitorovania a hodnotenia (článok 87(2)(e) návrhu všeobecného nariadenia). Hodnotitelia by mali zhodnotiť aj úlohu partnerov v monitorovacom výbore a vo výboroch, ktoré majú na starosti riadenie budúcich hodnotení. Pri posudzovaní by mali vychádzať z dokumentu EK „Element for a Code of Conduct on Partnership“¹⁷ a príkladov dobrej praxe z iných členských štátov.

¹⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/swd_2012_106_sk.pdf

NEZÁVISLOSŤ

Hodnotitelia musia byť funkčne nezávislí od orgánov / subjektov zodpovedných za prípravu a implementáciu OP (Návrh všeobecného nariadenia, článok 47).

Nezávislosť je základom pre vykonanie kvalitného ex ante hodnotenia, v ktorom hodnotitelia budú konštruktívne hodnotiť a podávať odborné posúdenia na rôzne časti OP. Úroveň nezávislosti musí byť taká, aby nedošlo k akejkoľvek pochybnosti, že hodnotenie je vykonané objektívne a zistenia sú nestranné od orgánu / subjektu zodpovedného za nastavenie OP. Najlepšou praxou podľa EK je realizácia ex ante hodnotenia OP externým odborníkom, alebo organizáciou, ktorá nie je zodpovedná za navrhovanie / vykonávanie programu a taktiež nie je sprostredkovateľským orgánom pod RO.

PRINCÍP PROPORCIONALITY

Návrh všeobecného nariadenia (článok 4) zdôrazňuje, že „finančné a administratívne zdroje potrebné pre implementáciu ESI fondov vo vzťahu k vykazovaniu správ, hodnoteniu, riadeniu a kontrole musia brať do úvahy princíp proporcionality s ohľadom na poskytnutú podporu.“ Zadávatelia by sa mali riadiť touto zásadou pri rozhodovaní o finančných nákladoch na ex ante hodnotenie, hodnotitelia zase pri hodnotení nastavovania programu a nastavovaní ukazovateľov.

POŽIADAVKY NA HODNOTITEĽOV

Ex ante hodnotitelia musia mať požadované odborné znalosti, metodologické zručnosti, predchádzajúce skúsenosti s hodnoteniami, odborné zázemie a schopnosť zvládnuť a odovzdať hodnotenie včas.

Okrem uvedených podmienok musia mať aj výbornú znalosť regionálnych a inštitucionálnych súvislostí, ako aj oblasti intervencie daného OP, aby vedeli zabezpečiť všetky špecifické potreby a nastaviť odporúčania. Rovnako je to aj pri hodnotení SEA, kde hodnotitelia musia mať aj špecifické environmentálne znalosti. Takéto poznatky by mali prispieť k posúdeniu kvality a vhodnosti navrhnutých ukazovateľov (najmä výsledkových) v OP. Hodnotitelia musia kriticky zhodnotiť všetky ukazovatele vo vzťahu k intervenčnej logike. Zároveň by mali mať na zreteli aj potreby pre budúce hodnotenia, najmä v oblasti hodnotenia dopadov programu.

METÓDY

Hodnotitelia by mali navrhnúť kombináciu metód, ktoré budú používať na riešenie rôznych častí hodnotenia a odpovedať nimi na kľúčové hodnotiace otázky.

Jedným z hlavných cieľov hodnotenia je posúdiť stratégiu programu, teóriu zmeny intervencie programu a podieľať sa na návrhu programu v iteratívnom a interaktívnom procese. Metódy obvykle používané pre hodnotenia založené na teórii sú napríklad: prehľad literatúry, interview, focus group, dotazníkové prieskumy, workshopy, atď.

FINANCOVANIE

Náklady na vykonanie externého ex ante hodnotenia by mali byť pokryté z rozpočtu technickej podpory jednotlivých operačných programov na obdobie 2007 - 2013.

Hodnotenie môže byť pomerne nákladnou záležitosťou. Rozpočet musí vziať do úvahy časový rozsah ex ante hodnotenia, konzultácie hodnotiteľov s obstarávateľom, počet a rozsah hodnotiacich otázok, predpokladané použité metódy, možné zmeny a úpravy, ktoré bude potrebné vykonať v procese schvaľovania OP Európskou komisiou a akékoľvek ďalšie úlohy.

ZÁVEREČNÁ HODNOTIACA SPRÁVA A PUBLIKOVANIE

Záverečnú hodnotiacu správu je potrebné predložiť EK spolu s návrhom OP.

Mala by zahŕňať hlavné používané metódy, výsledky SEA, zmeny a návrhy na zlepšenie programov a konečné posúdenie návrhu programu. Samostatné zhrnutie musí byť preložené do angličtiny, no zároveň bude v procese schvaľovania OP nápomocný aj preklad celej záverečnej hodnotiacej správy.

Návrh všeobecného nariadenia (článok 47 (4)) vyžaduje, aby všetky hodnotenia boli zverejnené, čo podnieti verejnú diskusiu a v konečnom dôsledku sa tak vytvorí tlak na zvýšenie kvality hodnotení. Najlepšou cestou je zverejnenie hodnotiacich správ na webových sídlach príslušných RO.

PRÍLOHY

PRÍLOHA Č. 1 - RÁMCOVÝ OBSAH SÚŤAŽNÝCH PODMIENOK PRE VYHLÁSENIE VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA NA VYKONANIE EX ANTE HODNOTENIA

Úlohou ex ante hodnotenia je zhodnotiť, či intervenčná logika v OP je jasne stanovená, či umožňuje hodnotenie a prispieva k naplneniu stratégie Európa 2020. Súčasne by ex ante hodnotenie malo byť nápomocné pri vybudovaní funkčného monitorovacieho systému, ktorý umožní následné hodnotenia. Odporúčania hodnotenia by mali byť jasné, podložené faktami a prispôsobené špecifikám OP.

Prílohu č. 1 - Rámcový obsah súťažných podmienok pre vyhlásenie verejného obstarávania na vykonanie ex ante hodnotenia CKO vydáva ako vzor, ktorý má odporúčací charakter pri tvorbe súťažných podmienok pre orgány / subjekty zodpovedné za prípravu OP. Každý OP by sa mal zamerať na svoje špecifické potreby a podľa nich si prispôbiť tento návrh.

Obsah odporúčaný CKO:

1. Predmet obstarávania

Stručne uveďte predmet verejného obstarávania, napr. „*Predmetom obstarávania je vykonanie ex ante hodnotenia OP (resp. Partnerskej dohody) vrátane SEA.*“

2. Východiskové informácie

2.1 Všeobecné informácie

Podľa aktuálneho stavu v čase prípravy zadania, uveďte relevantné informácie o stave prijímania legislatívy EÚ pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013, o zriadených pracovných skupinách zapojených do prípravy Partnerskej dohody resp. OP a ďalších relevantných orgánoch (monitorovací výbor, vláda SR a pod.) na národnej úrovni.

2.2 Špecifické informácie

Uveďte stručný popis aktuálneho stavu prípravy OP, resp. problematiky, ktorá bude predmetom ex ante hodnotenia.

3. Ciele

Stručne popíšte na základe čoho sa ex ante hodnotenie realizuje, význam ex ante hodnotenia a jeho presne definovaný všeobecný hlavný cieľ a príslušné špecifické ciele, ktorých môže byť viac. Uveďte, kto a akým spôsobom použije závery a odporúčania ex ante hodnotenia.

4. Vstupy

Uveďte konkrétne vstupy pre vykonanie ex ante hodnotenia, ktoré je potrebné a možné poskytnúť zhotoviteľovi ex ante hodnotenia, napr. legislatívne dokumenty EÚ a dokumenty schvaľované EK (v ich aktuálnom stave rozpracovania), strategické a metodické dokumenty EÚ, koncepčné a analytické dokumenty SR, dokumenty týkajúce sa doterajšej implementácie ŠF a KF (vrátane OP a NSRR a doposiaľ vykonaných hodnotení) a pod. Uveďte spôsob odovzdania vstupov zhotoviteľovi ex ante hodnotenia.

Pre zhotoviteľa ex ante hodnotenia sa odporúča definovať povinnosť reflektovať a zohľadňovať akékoľvek relevantné zmeny v legislatíve EÚ a SR a spätne upravovať už existujúce časti vykonávaného ex ante hodnotenia. Zároveň sa odporúča definovať povinnosť zohľadňovať, posudzovať pripomienky vznesené zo strany subjektov zapojených do partnerstva pri príprave OP. Ak hodnotiteľ nesúhlasí s pripomienkou, musí ju spolu so zapracovanými pripomienkami priložiť do samostatnej prílohy, kde bude uvedený spôsob zapracovania, resp. dôvody nezapracovania všetkých vznesených pripomienok.

5. Výstupy

Uveďte konkrétne očakávané výstupy z procesu ex ante hodnotenia (napr. čiastkové správy vypracované po ukončení jednotlivých fáz ex ante hodnotenia, čiastkové analýzy, štúdie a iné vstupy podľa potrieb identifikovaných pri vykonávaní ex ante hodnotenia programu, záverečná správa o hodnotení strategického dokumentu vrátane SEA, záverečná správa z ex ante hodnotenia) a ku každému výstupu definujte jeho formu

(CD, tlač, min/max počet strán¹⁸, obsah a štruktúru, prílohy a pod.). Odporúča sa uviesť nárok na všetky práva (vrátane autorských) k ex ante hodnoteniu, výskumnej činnosti a pod.

V rámci zadania obstarávateľ očakáva splnenie nasledovných úloh (ktorých počet bude definovaný v závislosti od skutočných potrieb OP):

Úloha 1: Úvodná správa

Zhotoviteľ vypracuje úvodnú správu o realizácii predmetného zadania, ktorá bude obsahovať:

- zhrnutie cieľov a priorít ex ante hodnotenia a príslušné finančné alokácie,
- podrobne spracovanú metodiku,
- detailný plán prác hodnotenia vo väzbe na časový harmonogram prác,
- personálne zabezpečenie jednotlivých úloh.

Pri spracovaní úvodnej správy ex ante hodnotenia sa vyžaduje veľmi úzka spolupráca medzi zhotoviteľom a tvorcami OP.

Výstup 1.1 Úvodná správa

Vypracovaná Úvodná správa bude predmetom diskusie s obstarávateľom na stretnutí s prizvanými zástupcami vecne príslušných odborov a expertmi. Zhotoviteľ môže pokračovať v práci na nasledujúcej úlohe iba na základe zapracovania odporúčaní zo stretnutia a schválenia úvodnej správy obstarávateľom.

Úloha 2. Ex ante hodnotenie

Zhotoviteľ vypracuje ex ante hodnotenie, v rámci ktorého posúdi:

- stratégiu OP, vrátane jeho príspevku k stratégii Európa 2020,
- ukazovatele a nastavenie systému monitorovania a hodnotenia,
- nastavenie systému riadenia,
- dodržanie princípu partnerstva,
- primeranosť finančných alokácií.

Výstup 2.1 Prvý návrh ex ante hodnotenia vrátane odporúčaní

Zhotoviteľ vypracuje Prvý návrh ex ante hodnotenia, ktorý bude obsahovať:

- posúdenie socio-ekonomickej analýzy a relevantnosť stratégie OP zameranej na identifikované potreby
- zdôvodnenie stratégie OP a jej súlad s cieľmi a prioritami OP vo väzbe na stratégiu Európa 2020
- posúdenie súladu stratégie OP s regionálnymi a národnými politikami a strategickými usmerneniami spoločnosti
- posúdenie súladu stratégie OP s horizontálnymi zásadami
- posúdenie navrhovanej implementácie OP, ktoré zahŕňa:
 - nastavenie systému riadenia, monitorovania a hodnotenia,
 - nastavenie ukazovateľov,
 - dodržanie princípu partnerstva,
 - primeranosť finančných alokácií.

Výstup 2.2 Druhý návrh ex ante hodnotenia vrátane Strategického environmentálneho hodnotenia

Zhotoviteľ vypracuje druhý návrh ex ante hodnotenia a zapracuje relevantné pripomienky vznesené k prvému návrhu ex ante hodnotenia. Do druhého návrhu ex ante hodnotenia sa zakomponuje aj výstup zo SEA, ktoré posúdi splnenie požiadaviek týkajúcich sa strategického environmentálneho hodnotenia stanovených smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie a zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

SEA bude obsahovať sumarizáciu a analýzu doručených stanovísk subjektov, správu o hodnotení (vrátane anglickej verzie) a bude zabezpečené verejné prerokovanie správy o strategickom environmentálnom hodnotení.

¹⁸ CKO odporúča, aby správa z ex ante hodnotenia nepresiahla 25 strán. Uvedený rozsah postačuje na uvedenie najdôležitejších informácií, zistení a odporúčaní. Detaily, grafy, tabuľky a ďalšie informácie by mali byť prehľadne priložené v prílohách správy.

Výstup 2.3 Konečná správa z ex ante hodnotenia

Konečná správa z ex ante hodnotenia bude vypracovaná po zapracovaní relevantných pripomienok z predošlých návrhov a spolu so SEA bude predmetom externého pripomienkovania počas diskusie na stretnutí s obstarávateľom a prizvanými zástupcami vecne príslušných odborov a ďalšími expertmi. Zhotoviteľ môže pokračovať v práci na nasledujúcej úlohe iba na základe zapracovania odporúčaní zo stretnutia a schválenia konečnej správy obstarávateľom.

Úloha 3: Záverečná správa

Zhotoviteľ vypracuje Záverečnú správu o realizácii ex ante hodnotenia zapracovaním pripomienok Európskej komisie. Záverečnú správu predloží obstarávateľovi na schválenie. Obstarávateľ má možnosť k Záverečnej správe vzniesť pripomienky, ktoré zhotoviteľ zapracuje a definitívne predloží na schválenie obstarávateľovi.

Výstup 3.1 Verejná prezentácia ex ante hodnotenia

CKO odporúča verejnú prezentáciu finálnej verzie Záverečnej správy ex ante hodnotenia v termíne a na mieste stanovenom obstarávateľom.

6. Obsah a zameranie ex ante hodnotenia

V súlade s čl. 48 návrhu všeobecného nariadenia sa v ex ante hodnotení posúdia nasledovné aspekty programu¹⁹:

- a) prínos k stratégii Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu s ohľadom na vybrané tematické ciele a priority pri zohľadnení vnútroštátnych a regionálnych potrieb;
- b) vnútorná koherencia navrhovaného programu alebo činnosti a jeho vzťah s inými príslušnými nástrojmi;
- c) súlad pridelených rozpočtových zdrojov s cieľmi programu;
- d) súlad vybraných tematických cieľov, priorít a súvisiacich cieľov so Spoločným strategickým rámcom EÚ, Partnerskou dohodou SR a špecifickými odporúčaniami pre krajiny podľa článku 121 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ a odporúčaniami Rady prijatými podľa článku 148 ods. 4 Zmluvy o fungovaní EÚ;
- e) dôležitosť a jasnosť navrhovaných ukazovateľov;
- f) ako očakávané výstupy prispievajú k výsledkom;
- g) či sú kvantifikované cieľové hodnoty ukazovateľov realistické vzhľadom na plánovanú podporu z ESI fondov;
- h) dôvody formy navrhovanej podpory;
- i) primeranosť množstva ľudských zdrojov a administratívnej kapacity na riadenie programu;
- j) vhodnosť postupov na monitorovanie programu a zber údajov potrebných na vykonanie hodnotení;
- k) vhodnosť čiastkových cieľov zvolených pre výkonnostný rámec;
- l) primeranosť plánovaných opatrení na podporu rovnosti príležitostí a predchádzanie diskriminácii;
- m) primeranosť plánovaných opatrení na podporu udržateľného rozvoja;
- n) súlad programu so smernicou EP a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie.

V zmysle vyššie uvedeného CKO odporúča nasledovnú štruktúru:

„Ex ante hodnotenie by malo byť zamerané na 5 hlavných komponentov OP, v rámci ktorých sa posúdi:

- 1) *stratégia OP (vrátane nastavenia intervenčnej logiky a aplikovania princípu partnerstva),*
- 2) *merateľné ukazovatele, nastavenie systému monitorovania a hodnotenia (vrátane nastavenia systému riadenia OP),*
- 3) *konzistencia finančných alokácií,*
- 4) *príspevok k stratégii Európa 2020,*
- 5) *splnenie požiadaviek SEA.*

Zhotoviteľ vykoná ex ante hodnotenie programu na základe nižšie uvedených **evaluačných otázok a k nim prislúchajúcich pomocných podotázok**. Podotázky je potrebné považovať za indikatívne. Presné zameranie hodnotenia bude závisieť od procesu prípravy OP a prijímania relevantnej legislatívy EÚ, ako aj od konkrétnej metodiky navrhnutej hodnotiteľom.

¹⁹ navrhovaný text pre ex ante hodnotenie OP (v prípade ex ante hodnotenia Partnerskej dohody sa text primerane upraví a doplní)

1) Zodpovedajú ciele OP definované v stratégii a intervenčnej logike identifikovaným výzvam, problémom a potrebám vo vzťahu k stratégii Európa 2020?

- a) Je výber tematických cieľov a súvisiacich investičných priorít dostatočne odôvodnený a zohľadňuje Spoločný strategický rámec EÚ, Partnerskú dohodu SR, špecifické odporúčania Rady EÚ pre SR?
- b) Definuje a zdôvodňuje stratégia programu v dostatočnej miere príspevkov k stratégii Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu?
- c) Do akej miery zodpovedá výber tematických cieľov a priorít identifikovaným potrebám?
- d) Ako berie stratégia do úvahy možné vonkajšie vplyvy a ako by ich mala zohľadniť?
- e) Je možné stratégiu vyjadriť pomocou jasnej intervenčnej logiky?
- f) Do akej miery a akým spôsobom stanovené výstupy prispievajú k dosiahnutiu očakávaných výsledkov?
- g) Je popis plánovaných aktivít a výstupov dostatočne jasný, detailný a pomenúva hlavné cieľové skupiny, územia, typy prijímateľov a spôsob použitia finančných prostriedkov?
- h) Do akej miery sú tematické ciele programu / prioritné osi / investičné priority koherentné a navzájom sa dopĺňajú (neprekrývajú)?
- i) Zohľadňuje program synergiu a komplementaritu s inými nástrojmi, resp. programami a politikami EÚ?
- j) V akom rozsahu sú popísané opatrenia na podporu rovnosti príležitosti a predchádzanie diskriminácii a v akej miere zohľadňujú celoeurópsku a národné politiky a stratégie pre túto oblasť? Sú konkrétne aktivity vyhodnotiteľné?
- k) V akom rozsahu sú popísané opatrenia na podporu udržateľného rozvoja (ochrana životného prostredia, efektívnosť zdrojov, zmiernovanie klimatických zmien a prispôbenie sa týmto zmenám, odolnosť voči katastrofám, prevencia a manažment rizík) a v akej miere zohľadňujú celoeurópsku a národné politiky a stratégie pre túto oblasť? Sú konkrétne aktivity vyhodnotiteľné?
- l) Do akej miery boli pri tvorbe programového dokumentu zohľadnené kritériá pre aplikáciu princípu partnerstva? Je zastúpenie partnerských inštitúcií primerané stratégií, cieľom a prioritným osiam programového dokumentu?
- m) Akým spôsobom a v akom rozsahu budú partneri zapojení do implementácie, hodnotenia a monitorovania programu?

2.A) Sú merateľné ukazovatele (vrátane míľnikov) a mechanizmy monitorovania a hodnotenia (vrátane procedúr zberu a overovania dát) nastavené vhodne, dostatočne a jednoznačne?

- a) Sú pre každú prioritu uvedené merateľné ukazovatele? Sú jasné, relevantné, merateľné, štatisticky validné, spoľahlivé a vhodné pre program? Merajú ukazovatele výsledku všetky zmeny, ktoré má program dosiahnuť?
- b) Reflektuje nastavenie merateľných ukazovateľov nedostatky týkajúce sa merateľných ukazovateľov a monitorovania z predchádzajúcich programových období? (vyhodnotí sa v spolupráci s internými kapacitami RO a CKO)
- c) Sú navrhované kvantifikované cieľové hodnoty ukazovateľov výstupov a výsledkov reálne a splniteľné (najmä vzhľadom na finančné rozdelenie prostriedkov)?
- d) Do akej miery a akým spôsobom prispievajú stanovené výstupy k dosiahnutiu očakávaných výsledkov?
- e) Sú míľniky a čiastkové ciele pre výkonnostný rámec zvolené vhodne a reálne?
- f) Sú stanovené merateľné ukazovatele vhodné ako základ pre monitorovanie, hodnotenie a preskúmanie výkonnosti programu?
- g) Je systém zberu dát nastavený tak, aby poskytoval údaje pre rôzne typy hodnotení?
- h) Je spôsob implementácie programu, vrátane administratívnych kapacít nastavený primerane a efektívne?
- i) Sú opatrenia na zníženie administratívneho zaťaženia prijímateľov reálne a dosiahnuteľné? (vyhodnotí sa v spolupráci s internými kapacitami CKO)
- j) Sú postupy na monitorovanie programu a zber potrebných údajov popísané dostatočne?
- k) Je zabezpečená efektívna a účinná elektronická výmena a správa údajov? (vyhodnotí sa v spolupráci s internými kapacitami RO a CKO)
- l) Je zabezpečené funkčné oddelenie jednotlivých orgánov zapojených do implementácie?

2.B) Ako sú nastavené metódy a systém zberu dát pre hodnotenie dopadov intervencií OP a databázové zdroje pre hodnotenia metódou „counterfactual“?

- a) Sú v OP navrhnuté metódy z kvázi - experimentálneho, alebo experimentálneho prístupu vhodné pre odhad dopadov jednotlivých opatrení OP? V prípade, že ani jeden z prístupov nie je možné uskutočniť je navrhnutý niektorý z neexperimentálnych prístupov odhadu dopadu intervencií?
- b) Je systém zberu dát nastavený tak, aby boli zabezpečené relevantné dáta potrebné pre navrhovaný metodologický prístup odhadu dopadov intervencií jednotlivých opatrení OP?
- c) Je nastavený zber dát v prípade hodnotenia dopadov metódou „counterfactual“ aj pre nepodporené skupiny (osôb, podnikov a pod.)?

3) Je rozdelenie finančných prostriedkov a nástrojov primerané cieľom programu?

- a) Zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP, zvolenej forme podpory a štruktúre zdrojov financovania?
- b) Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/ formy podpory?
- c) Obsahuje finančný plán OP pre každú prioritnú os výšku celkových finančných prostriedkov a orientačné rozdelenie finančných zdrojov na úrovni kategórií intervencií?

4) Ako OP prispieva k stratégii Európa 2020 s ohľadom na vybrané tematické ciele a investičné priority a s prihliadnutím na národné a regionálne potreby?

- a) Ako prispieva OP k napĺňaniu priorít a cieľov aktuálneho Národného programu reforiem?

5) Boli splnené požiadavky týkajúce sa strategického environmentálneho hodnotenia stanovené pri vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie pri posudzovaní programového dokumentu?“

7. Povinnosti zhotoviteľa a obstarávateľa

7.1 Povinnosti zhotoviteľa

V tejto časti je potrebné definovať požadované povinnosti a rozsah prác zhotoviteľa ex ante hodnotenia (v nadväznosti na časť „výstupy“).

CKO navrhuje nasledovné znenie:

Medzi úlohy a povinnosti zhotoviteľa patrí:

- a) navrhnutie metodiky postupu realizácie ex ante hodnotenia vrátane nástrojov a metód na zber dát a ich analýzu;
- b) kontinuálna tvorba odporúčaní na zmeny dokumentov a sledovanie spôsobu zapracovania formulovaných odporúčaní;
- c) priebežné pracovné stretnutia a konzultácie s obstarávateľom, prípadne aj ďalšími relevantnými subjektmi (napr. socio-ekonomickí partneri);
- d) poskytovanie čiastkových správ, príprava prezentácií a prípadná účasť na seminároch ohľadne ex ante hodnotenia podľa požiadaviek obstarávateľa;
- e) príprava záverečnej správy z ex ante hodnotenia (vrátane anglickej verzie);
- f) zapracovanie pripomienok obstarávateľa do záverečnej správy z ex ante hodnotenia vrátane vedenia evidencie vznesených pripomienok a spôsobu ich zapracovania vo všetkých etapách hodnotenia;
- g) posúdenie splnenia požiadaviek týkajúcich sa strategického environmentálneho hodnotenia stanovených pri vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (spolupráca so obstarávateľom pri

vypracovaní oznámenia o strategickom dokumente, sumarizácia a analýza doručených stanovísk subjektov, príprava správy o hodnotení (vrátane anglickej verzie), zabezpečenie verejného prerokovania správy o hodnotení, finalizácia správy);

- h) verejná prezentácia záverečnej správy a procesu ex ante hodnotenia v termíne a na mieste stanovenom obstarávateľom;
- i) prezentácia záverečnej správy a procesu ex ante hodnotenia (resp. účasť na konferencii) podľa požiadaviek obstarávateľa v období jedného roka po odovzdaní záverečnej správy (maximálne 10 vystúpení);

7.2 Povinnosti obstarávateľa - monitoring a kontrola plnenia

Uveďte spôsob akým obstarávateľ bude sledovať a kontrolovať plnenie zadaných úloh. Úvodné stretnutie hodnotiteľov a zástupcov obstarávateľa zodpovedných za prípravu OP by sa malo uskutočniť bezprostredne po uzavretí zmluvy. Následné stretnutia a pracovné postupy by sa mali odvíjať od pokroku prípravy OP.

CKO odporúča, aby ex ante hodnotenie rámcovo pozostávalo z 3 fáz:

Úvodná fáza – najneskôr do 30 dní od uzavretia zmluvy s obstarávateľom predložia hodnotitelia úvodnú správu, ktorá bude obsahovať podrobne spracovanú metodiku, detailný plán prác hodnotenia, časový harmonogram prác a personálne zabezpečenie jednotlivých úloh. Hodnotitelia by mali veľmi úzko spolupracovať s tvorcami programu. Obstarávateľ by mal formálne stanoviť termíny pravidelných stretnutí (napr. raz za týždeň/dva týždne), na ktorých budú hodnotitelia aj tvorcovia programu informovať o stave prác.

Hodnotiacia fáza – v závislosti od pokroku pri tvorbe a programovaní OP by mali hodnotitelia v obstarávateľom stanovenom čase spracovať prvý návrh ex ante hodnotenia OP vrátane odporúčaní a informovať RO o výskyte problémov a návrhoch na ich riešenie. Po ich zapracovaní by mal byť v stanovenom limite vypracovaný druhý návrh ex ante hodnotenia obsahujúci aj SEA. Odporúčania by mali byť zohľadnené vo finálnej verzii OP.

Záverečná fáza – do mesiaca od vypracovania druhého návrhu ex ante hodnotenia by mala byť predložená konečná správa ex ante hodnotenia, ktorá bude obsahovať aj prílohu popisujúcu všetky odporúčania hodnotiteľov a ich zapracovanie do OP.

Po rokovaní, resp. po predložení návrhu ex ante hodnotenia RO pre OP Európskej komisii, hodnotitelia zapracujú prípadné pripomienky do Záverečnej správy hodnotenia.

7.3 Financovanie ex ante hodnotenia

Uveďte maximálnu cenu bez DPH aj vrátane DPH. Uveďte zdroj financovania (technická pomoc). Uveďte pravidlá financovania napr. rozdelenie platieb na priebežné a záverečnú platbu. Podrobné pravidlá ako aj termíny úhrad zhotoviteľovi by mali byť stanovené až v zmluve medzi obstarávateľom a dodávateľom.

7.4 Trvanie zmluvy a rámcový časový harmonogram

7.4.1 Trvanie zmluvy

Stručne uveďte očakávané obdobie trvania zmluvy s dodávateľom, napr.: „Plánovaný začiatok prác bude stanovený v zmluve po vykonaní verejného obstarávania a výbere úspešného uchádzača, indikatívne v určenom mesiaci a roku s plánovaným ukončením v 1. polroku 2014.“

7.4.2 Rámcový časový harmonogram

Uveďte rámcový harmonogram jednotlivých fáz ex ante hodnotenia, napr. podľa termínov odovzdávania výstupov hodnotenia alebo podľa 5 rámcových oblastí. Harmonogram by mal logicky nadväzovať na harmonogram prípravy OP (viď. časť Monitoring a kontrola). Zadanie bude realizované počas X mesiacov s plánovaným začiatkom XX/YY/2013

Počas trvania realizácie zadania dodá zhotoviteľ obstarávateľovi nasledovné výstupy:

CKO odporúča:

Harmonogram realizácie - výstupy a harmonogram prác

Výstup	Počet týždňov*	Platba
1. Úvodná správa		
2.1. Prvý návrh ex ante hodnotenia vrátane odporúčaní		
2.2. Druhý návrh ex ante hodnotenia vrátane SEA		
2.3. Konečná správa ex ante hodnotenia		
2. Prezentácia ex ante hodnotenia		
3. Záverečná správa		

*navrhne RO podľa stavu prípravy OP

Pre detailný popis výstupov viď Rozsah služieb.

Všetky výstupy a správy budú doručené zástupcovi obstarávateľa, ktorým je XY, riaditeľ Všetky výstupy a správy budú v slovenskom jazyku, ex ante hodnotenie – finálna verzia bude aj v jazyku anglickom. Dokumenty budú dodané v jednom origináli a X kópiách a v elektronickej podobe na CD.

7.5 Údaje, podporné služby, personál a zariadenia

Na realizáciu zadania poskytnie obstarávateľ zhotoviteľovi všetky potrebné informácie. Obstarávateľ zhotoviteľovi neposkytne podporné služby, personál alebo zariadenia. Zhotoviteľ musí použiť vlastnú kanceláriu a vybavenie s výnimkou priestorov na prezentácie, stretnutia, ktoré zabezpečí obstarávateľ.

7.6 Inštitucionálne náležitosti

O všetkých zmenách v dohodnutom rozsahu služieb a harmonograme prác bude zhotoviteľ ihneď informovať obstarávateľa. Počas realizácie zadania bude zhotoviteľ spolupracovať so zástupcom obstarávateľa, ktorým je XY, riaditeľ, vedúci oddelenia

8. Kritéria vyhodnocovania ponúk

Uveďte kritériá vyhodnocovania ponúk, napr.: „V zmysle platného zákona č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní sa budú predložené ponuky vyhodnocovať na základe ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, alebo najnižšej ceny.“

V prípade vyhodnotenia ponuky na základe ekonomicky najvýhodnejšej ponuky CKO odporúča nasledujúce kritéria²⁰:

- 1) *Relevantnosť navrhovaných metód a postupov (váha 20 - 40 %)*

V rámci tohto kritéria musí RO podrobne zdefinovať na základe ktorých údajov v ponuke uchádzača bude posudzovať relevantnosť a čo bude RO považovať za relevantné vzhľadom na svoje požiadavky na predmet zákazky. Je potrebné vopred vypracovať podrobný opis hodnotenia uvedeného kritéria, metodiku posudzovania jeho kvalitatívneho rozlíšenia a jednotlivé úkony presne kvantifikovať t.j. určiť ich bodové hodnotenie. Nastavenie takéhoto kritéria musí zabezpečiť čestnú hospodársku súťaž a nesmie byť diskriminačné.

- 2) *Cena (váha 60 - 80 %)*

8.1 Technická alebo odborná spôsobilosť uchádzača

Uveďte požiadavky na technickú alebo odbornú spôsobilosť uchádzača a jednotlivých členov hodnotiacej skupiny na dodanie predmetu zákazky v súlade s § 28 zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov“). **Uvedené minimálne požiadavky je RO oprávnený upraviť si podľa vlastných potrieb**, pričom jeho zámerom by malo byť umožnenie čo najširšej hospodárskej súťaže. Z tohto dôvodu môže RO upraviť (znižovať/zvyšovať) uvedené nároky (požiadavky) napr. na počet rokov praxe expertov, počtu realizovaných hodnotení alebo analýz a podobne.

²⁰ Pri využití navrhovaných kritérií je možné zmierniť kvalifikačné požiadavky uvedené nižšie. Ak jediným kritériom bude cena, CKO navrhuje minimálne kvalifikačné požiadavky zachovať.

Návrh CKO:

Uchádzač (firma, konzorcium):

Minimálne 3 úspešne ukončené zmluvy rovnakého, alebo obdobného charakteru za posledné tri roky, každá v minimálnej hodnote XXX EUR bez DPH, pričom úspešne ukončené zmluvy zahŕňajú hodnotenie rôznych programov politiky súdržnosti, Rámca podpory Spoločenstva alebo Národného strategického referenčného rámca. Uchádzač preukáže spôsobilosť konkrétnymi potvrdeniami o poskytnutých službách a zoznamom referencií s informáciami o podobných realizovaných službách (klient, názov zadania, trvanie, poskytnuté služby, výška kontraktu, kontaktná osoba).

Expert:

Vedúci skupiny, garant - hodnotiteľ (kvalifikačné požiadavky):

- a) ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa – preukáže kópiou diplomu
- b) minimálne 5 rokov praxe v oblasti hodnotenia – preukáže životopisom a zoznamom referencií (klient, názov zadania, trvanie, poskytnuté služby, výška kontraktu, kontaktná osoba)
- c) znalosť anglického jazyka slovom aj písmom – preukáže čestným prehlásením
- d) realizácia min. 10 hodnotení programov spolufinancovaných EÚ, z toho min. jedno ex ante hodnotenie – preukáže zoznamom referencií
- e) minimálna výška zmlúv na hodnotenie za posledné tri roky viac ako XXX Eur – preukáže zoznamom referencií
- f) znalosť regionálnych a inštitucionálnych súvislostí, ako aj oblasti intervencie daného OP – preukáže čestným prehlásením

Expert v oblasti hodnotenia (kvalifikačné požiadavky):

- a) ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa – preukáže kópiou diplomu
- b) minimálne 3 roky praxe v oblasti hodnotenia – preukáže životopisom a zoznamom referencií
- c) znalosť anglického jazyka slovom aj písmom – čestným prehlásením
- d) realizácia min. 5 hodnotení programov financovaných EÚ – preukáže zoznamom referencií
- e) minimálna výška zmlúv experta v oblasti hodnotenia za posledné tri roky viac ako XXX Eur – preukáže zoznamom referencií

Sektorový expert (kvalifikačné požiadavky):

- a) ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa – preukáže kópiou diplomu
- b) minimálne 7 rokov praxe v relevantnom odbore – preukáže životopisom a zoznamom referencií
- c) realizácia min. 10 analýz v príslušnom sektore zameraných na efektívnosť, výkonnosť, optimalizáciu procesov, ekonomické, strategické a štatistické štúdie... – preukáže zoznamom referencií
- d) znalosť regionálnych a inštitucionálnych súvislostí – preukáže čestným prehlásením

SEA expert (kvalifikačné požiadavky):

- a) ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa – preukáže kópiou diplomu
- b) minimálne 5 rokov praxe v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie – preukáže životopisom
- c) realizácia min. 2 SEA analýz – preukáže zoznamom referencií

Pri vyžadovaní referencií sa neodporúča obmedzovať hodnotené programové obdobie (napr. vyžadovať referencie len z hodnotení programového obdobia 2007 - 2013).

PRÍLOHA Č. 2 – ŠTANDARDY EX ANTE HODNOTENIA

Štandardy hodnotenia si kladú za cieľ zabezpečiť, aby všetky fázy hodnotenia boli vykonané profesionálne. Predkladané štandardy vychádzajú zo štandardov hodnotenia definovaných EK v metodickom dokumente pre monitorovanie a hodnotenie na programové obdobie 2014 - 2020²¹ a upravené, doplnené a prispôbené pre ex ante hodnotenie OP pre programové obdobie 2014 - 2020. Sú zostavené chronologicky podľa toho, ako budú prebiehať jednotlivé fázy ex ante hodnotenia.

1. Pre zabezpečenie najvhodnejšieho nastavenia OP je dôležité, aby bola zabezpečená úzka spolupráca medzi orgánom zodpovedným za prípravu OP a ex ante hodnotiteľom. Zároveň aj medzi ex ante hodnotiteľmi OP a ex ante hodnotiteľom Partnerskej dohody.
2. Program hodnotenia sa pripraví na základe odborných diskusií a konzultácií so všetkými zainteresovanými subjektmi.
3. Využitím interaktívneho a iteratívneho procesu sa zabezpečí plynulá príprava OP.
4. Pre jednotlivé časti hodnotenia je dôležitý výber kombinácie správnych metód hodnotenia, ktoré napomôžu odpovedať na dôležité hodnotiace otázky.
5. Hodnotenie musí vychádzať z podložených a spoľahlivých údajov a rigorózných analýz.
6. Hodnotiace aktivity musia byť zostavené a zamerané na plnenie svojich cieľov, musia byť transparentné a ich výsledky musia byť dostupné načas
7. Hodnotitelia musia mať pri prezentácii svojich výsledkov voľnosť, aby sa podporilo čo najvhodnejšie nastavenie OP.
8. Záverečná hodnotiaci správa má reflektovať samotný proces ex ante hodnotenia, opierať sa o podložené fakty a prezentovať dôležité výstupy a zistenia pre správne fungovanie OP.
9. Záverečná hodnotiaci správa musí byť naformulovaná takým spôsobom, aby bola zrozumiteľná pre všetkých zainteresovaných účastníkov, ako aj pre ostatných čitateľov správy.
10. Všetky hodnotenia budú zverejnené, čo umožní verejnú diskusiu, zvýši transparentnosť a v konečnom dôsledku sa tak vytvorí tlak na zvýšenie kvality hodnotení.

Ďalšie odporúčané zdroje:

- Quality of an evaluation report: EVALSED, The Guide ²²
- OECD, 2010. Quality standards for development evaluation²³
- Štandardy hodnotenia z ďalších krajín²⁴

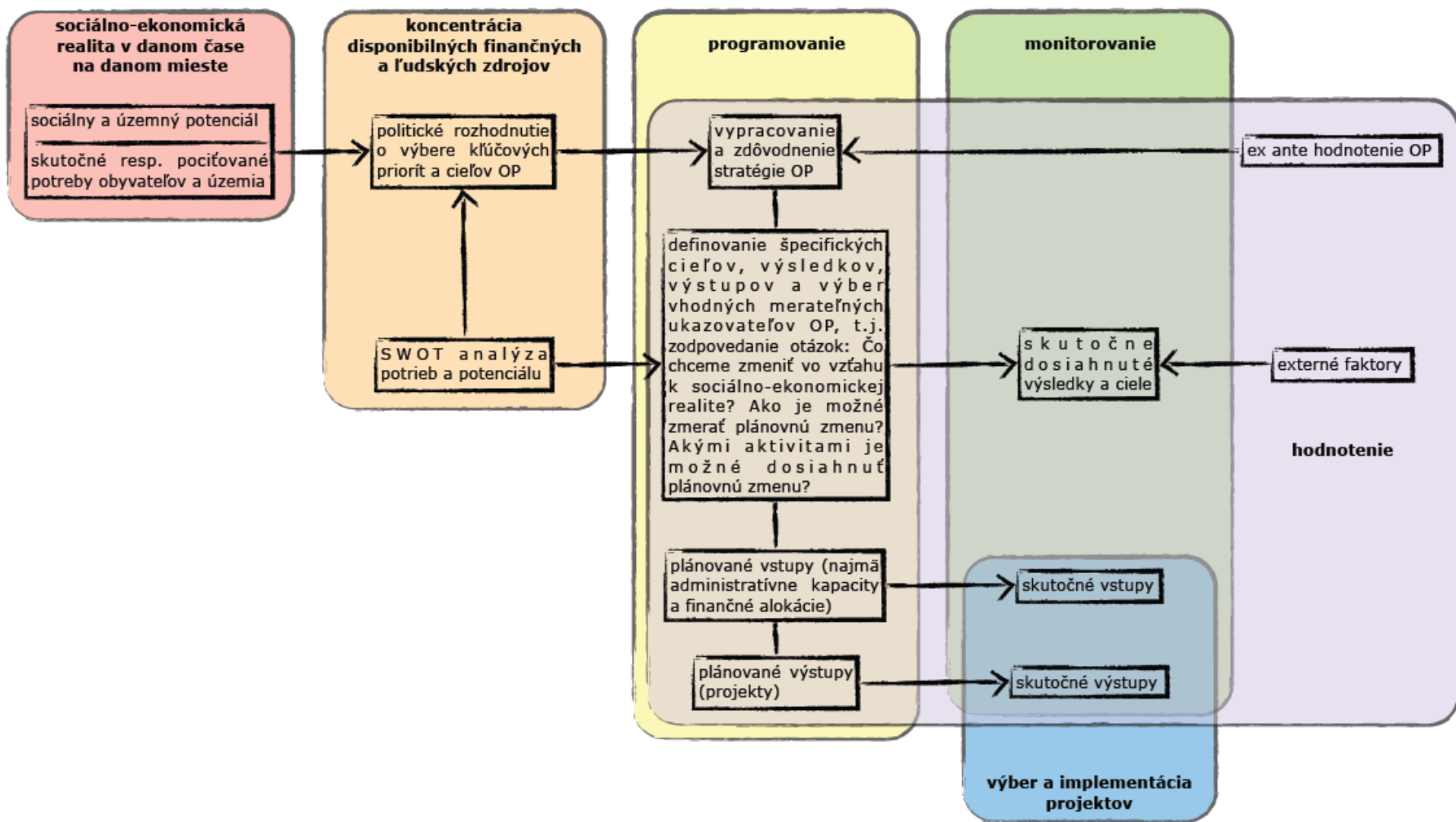
²¹http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf

²²http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/guide/designing_implementation/managing_evaluations/quality_en.htm

²³<http://www.oecd.org/dataoecd/55/0/44798177.pdf>

²⁴<http://www.europeanevaluation.org/library/evaluation-standards.htm>

PRÍLOHA Č. 3 – PROCESY V RÁMCI EX ANTE HODNOTENIA

PRÍLOHA Č. 4 – PREHĽAD JEDNOTLIVÝCH ÚLOH V RÁMCI EX ANTE HODNOTENIA

